

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра судової медицини, медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса

Навчальний рік 2025-2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО»

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»

Освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»

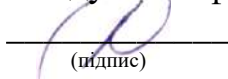
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс 2

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
судової медицини, медичного
правознавства імені заслуженого
професора. М.С.Бокаріуса

Протокол від
«30» серпня 2024 року № 07

Завідувач кафедри

(підпис)

О.В. Дунаєв
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем хірургічного
профіля

(назва)

Протокол від
«30» серпня 2024 року № 01

Голова

(підпис)

В.В. Макаров
(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. ДУНАЄВ ОЛЕКСАНДР ВІТАЛІЙОВИЧ - завідувач кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, д.мед.н, професор.

2. КАПУСТНИК ВОЛОДИМИР ВАЛЕРІЙОВИЧ - доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, д.юр.н., доцент

3. КРИВЕНКО ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ - доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, к.юр.н., доцент

4. ЛЕОНТЬЄВ ПАВЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ - доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, к.мед.н., доцент

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

ПІБ викладача	Капустник Володимир Валерійович , доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса, доктор юридичних наук, доцент
Інформація про викладача	<i>Професійні інтереси: судова експертиза, правознавство, медичне право, медичне законодавство, оперативно-розшукова діяльність, протидія злочинам</i> <i>Профайл викладача:</i> http://31.128.79.157:8083/user/profile.php?id=505
Контактний тел.	+38 (050) 533-33-30
Корпоративний E-mail:	vv.kapustnik@kntmu.edu.ua
Інформація про консультації: <u>очні консультації</u> розклад: місце проведення:	<i>кожний вівторок з 15.00 до 17.00 год.</i> <i>м.Харків, вул. Амосова, б. 35, кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса за попередньою домовленістю,</i>
<u>он-лайн консультації:</u>	https://distance.kntmu.edu.ua/course/view.php?id=175
Локація	<i>м.Харків, вул. Амосова, б. 35</i> https://maps.app.goo.gl/tuAPfdcEn8q5qCydA

ПІБ викладача	Кривенко Олександр Іванович доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса, кандидат юридичних наук, доцент
Інформація про викладача	<i>Професійні інтереси: судова експертиза, правознавство, медичне право, медичне законодавство, оперативно-розшукова діяльність, протидія злочинам</i> <i>Профайл викладача:</i> http://distance.kntmu.edu.ua/user/profile.php?id=505
Контактний тел.	+38 (096) 220-80-80
Корпоративний E-mail:	oi.kryvenko@kntmu.edu.ua
Інформація про консультації: <u>очні консультації</u> розклад: місце проведення:	<i>кожний вівторок з 15.00 до 17.00 год.</i> <i>м.Харків, вул. Амосова, б. 35, кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса за попередньою домовленістю,</i>

<u>он-лайн консультації:</u>	<i>https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=175</i>
Локація	<i>м.Харків, вул. Амосова, 35 https://maps.app.goo.gl/tuAPfdcEn8q5qCydA</i>

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Міжнародне гуманітарне право» складений відповідно освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Фізична терапія, ерготерапія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 227 «Терапія та реабілітація».

Опис освітнього компоненту (анотація). ОК «Міжнародне гуманітарне право» сформований на засадах однієї з найбільш складних, емоційно чутливих, дилемних у розумінні та застосуванні галузей міжнародного права, що регулює війни, які завжди супроводжуються насиллям, жорстокістю й агресією. Зацікавленість та запит на міжнародне гуманітарне право виникає лише тоді, коли відбуваються жахіття війни. Міжнародне гуманітарне право є частиною міжнародного права, що має на меті обмеження застосування насилля під час війни, використання засобів та методів війни, захист жертв війни. Держави-учасниці Женевських конвенцій про захист жертв війни взяли на себе зобов'язання дотримуватись їх за будь яких обставин та поширювати знання про зміст норм з міжнародного гуманітарного права. Знання міжнародного гуманітарного права внаслідок його розвитку та участі держав у Женевських конвенціях про захист жертв війни, динаміки збройних конфліктів у світі стають невід'ємним складником будь-якої освіти ХХІ століття. Збройний конфлікт, викликаний агресією російської федерації проти України, актуалізує потребу в цих знаннях для українського суспільства загалом та студентства зокрема.

Предметом вивчення освітнього компоненту є поширення знань з основ міжнародного гуманітарного права, які виступають однією із складових громадянської компетентності здобувачів освіти - майбутніх медичних працівників, відіграє важливу роль в усвідомленні важливості й необхідності застосування норм міжнародного гуманітарного права в умовах збройної агресії російської федерації проти України.

Міждисциплінарні зв'язки. Освітній компонент «Міжнародне гуманітарне право» є необхідною складовою у компетентнісному підході до формування особистості медичного працівника у вищій медичній школі, він пов'язаний зі знаннями освітніх компонентів загальної підготовки, таких як історія та культура України, філософія, латинська мова та медична термінологія, основи педагогіки та психології тощо.

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Міжнародне гуманітарне право» передбачає попереднє опанування таких освітніх компонентів: історія та культура України, філософія, латинська мова та медична термінологія, основи педагогіки та психології тощо.

Постреквізити. Основні положення освітнього компоненту мають застосовуватися при вивченні освітніх компонентів професійної підготовки.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE:

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5689>

1. Мета та завдання освітнього компоненту

1.1. Мета викладання освітнього компоненту «Міжнародне гуманітарне право» полягає у формуванні певних компетентностей у здобувачів освіти другого магістерського рівня освіти, які навчаються за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація», про базові положення міжнародного гуманітарного права, вивчення його сутності та особливостей, принципів та джерел, суб'єктів для подальшої активної діяльності із забезпечення прав людини у галузі охорони здоров'я під час війни та бойових дій, а також для підвищення правосвідомості фахівців у галузі охорони здоров'я шляхом отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань і практичних навичок щодо особливостей дії норм міжнародного гуманітарного права, які стосуються прав людини в умовах збройного конфлікту, про імплементацію норм міжнародного гуманітарного права та відповідальності за їх порушення, ознайомлення з системою Міжнародного Руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

1.2. Основними завданнями освітнього компоненту «Міжнародне гуманітарне право» є отримання знань, вмінь та компетентностей у разі виконання медичним працівником функцій свідомої та компетентної особи в галузі охорони здоров'я населення в умовах збройного конфлікту, а також набуття знань щодо природи та змісту міжнародного гуманітарного права, усвідомлення нерозривного зв'язку міжнародного гуманітарного права з принципами гуманності та людяності, цінностями сучасної цивілізації; ознайомлення із діяльністю міжнародних гуманітарних організацій, які надають допомогу під час збройного конфлікту; інформування щодо механізмів відповідальності російської федерації за агресію та серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, індивідуальної кримінальної відповідальності за воєнні та інші міжнародні злочини; формування особистісного ставлення до таких цінностей як життя людини, мир, безпека, гуманність, гуманітарний вчинок, взаємодопомога; вміння застосовувати положення норм національного законодавства, міжнародних договорів з участю України та характеризувати національне законодавство з точки зору його відповідності міжнародному гуманітарному праву.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

1.3.1 Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти **компетентностей:**

- *інтегральні:* здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

- *загальних компетентностей:*

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- спеціальних (фахових) компетентностей:

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

1.3.2 Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних **соціальний навичок (Soft skills):**

Вивчення курсу (його окремих модулів) сприятиме: розвитку громадянської та соціальної компетентностей здобувачів освіти, пов'язаних з ідеями гуманності, моралі, справедливості, відповідальності, забезпечення невідворотності покарання за міжнародні злочини та компенсації спричиненої російською федерацією шкоди внаслідок агресії; вдосконаленню комунікативних навичок та навичок конструктивної взаємодії здобувачів освіти, їхніх дослідницьких умінь; розвитку здатності робити вибір і ухвалювати виважені рішення, сприймати ситуації невизначеності та багатозадачності та обирати поведінкові моделі в таких ситуаціях; розвитку пізнавального інтересу, допитливості та емпатії здобувачів освіти. Зміст

освітнього компоненту побудований на історичній та правовій інформації щодо основ міжнародного гуманітарного права та його ключових принципів – гуманності, розрізнення, пропорційності (сумірності), вжиття запобіжних заходів під час ведення бойових дій, заборони заподіяння надмірних ушкоджень і зайвих страждань, захисту цивільного населення під час окупації, принципів та механізмів міжнародної відповідальності за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права. При ознайомленні здобувачів освіти із основами засад міжнародного гуманітарного права, виконанні ними пізнавальних завдань і вправ, спрямованих на аналіз ситуацій застосування міжнародного гуманітарного права, важливими є комплексний погляд на збройний конфлікт та пов'язані з ним поняття гуманності, захисту, безпеки, справедливості та відповідальності.

2. Інформаційний обсяг освітнього компоненту.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4,0 кредита	Галузь знань: <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	вибірковий	
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність: <u>227 «Терапія та реабілітація»</u>	Рік підготовки:	
		2-й	-
		Семестр	
		3-й	-
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 50 годин самостійної роботи студента – 70 годин	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський) ОПП: <u>«Фізична терапія, ерготерапія»</u>	Лекції	
		6 год.	-
		Практичні, семінарські	
		44 год.	-
		Лабораторні - не має	
		Самостійна робота	
		70 год.	-
		Індивідуальні завдання: не має	
Вид контролю: залік			

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Основи міжнародного гуманітарного права: історія, поняття, принципи, джерела і місце в системі міжнародного права. Сфера застосування міжнародного гуманітарного права. Поняття і види збройних конфліктів. Опосередкований (проху) збройний конфлікт. Кваліфікація збройного конфлікту на території України.	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
2	Міжнародні збройні конфлікти: статус осіб, які знаходяться під покровительством і режим окремих об'єктів. Категорії учасників/неучасників збройних конфліктів. Захист прав людини під час збройних конфліктів. Імплементация міжнародного гуманітарного права. Повага і захист охорони здоров'я під час збройних конфліктів та в ситуаціях, на які не поширюється дія міжнародного гуманітарного права. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.	2	

3	Відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права. Поняття, елементи і категорії воєнних злочинів. Індивідуальна кримінальна відповідальність за воєнні та інші міжнародні злочини. Колабораціонізм у медицині: національна судова практика та вимоги міжнародного гуманітарного права	2	
Всього годин		6	

2.2.2 Семінарські заняття – немає.

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основи міжнародного гуманітарного права: історія, поняття, принципи, джерела і місце в системі міжнародного права	3	Моделювання процесів і ситуацій, індивідуальні (групові) творчі роботи, кейс-метод, вирішення ситуаційних і практичних завдань	Усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами
2	Сфера застосування міжнародного гуманітарного права	3		
3	Поняття і види збройних конфліктів	3		
4	Міжнародні збройні конфлікти: обмеження засобів і методів ведення війни	2		
5	Опосередкований (ргоху) збройний конфлікт	2		
6	Право неміжнародних збройних конфліктів	2		
7	Особливості права морської війни і права повітряної війни	2		
8	Кваліфікація збройного конфлікту на території України	2		
9	Міжнародні збройні конфлікти: статус осіб, які знаходяться під покровительством і режим окремих об'єктів	2		
10	Категорії учасників/неучасників збройних конфліктів	2		
11	Військові та цивільні об'єкти	2		
12	Заборонені засоби і методи ведення війни	2		
13	Захист прав людини під час збройних конфліктів. Повага і захист охорони здоров'я під час збройних конфліктів та в ситуаціях, на які не поширюється дія міжнародного гуманітарного права	3		
14	Захист жертв збройних конфліктів	2		
15	Відповідальність держав за порушення норм МГП	2		
16	Поняття, елементи і категорії воєнних злочинів	2		
17	Індивідуальна кримінальна відповідальність за воєнні та інші міжнародні злочини. Колабораціонізм у медицині: національна судова практика та вимоги міжнародного	2		

	гуманітарного права			
18	Міжнародний кримінальний суд: юрисдикція щодо ситуації в Україні	2		
19	Імплементация міжнародного гуманітарного права	2		
20	Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця	2		
Всього годин:		44		

2.2.4. Лабораторні заняття – немає.

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основи міжнародного гуманітарного права: історія, поняття, принципи, джерела і місце в системі міжнародного права	4	Індивідуальні (групові) творчі ситуаційні й практичні завдання	Презентація та захист результатів виконання творчих індивідуальних (групових) ситуаційних і практичних завдань
2	Сфера застосування міжнародного гуманітарного права.	4		
3	Поняття і види збройних конфліктів	3		
4	Міжнародні збройні конфлікти: обмеження засобів і методів ведення війни	3		
5	Опосередкований (проху) збройний конфлікт	3		
6	Право неміжнародних збройних конфліктів	3		
7	Особливості права морської війни і права повітряної війни	2		
8	Кваліфікація збройного конфлікту на території України	3		
9	Міжнародні збройні конфлікти: статус осіб, які знаходяться під покровительством і режим окремих об'єктів	4		
10	Категорії учасників/неучасників збройних конфліктів	3		
11	Військові та цивільні об'єкти	3		
12	Заборонені засоби і методи ведення війни	3		
13	Захист прав людини під час збройних конфліктів	3		
14	Повага і захист охорони здоров'я під час збройних конфліктів та в ситуаціях, на які не поширюється дія міжнародного гуманітарного права	4		
15	Захист жертв збройних	3		

	конфліктів			
16	Відповідальність держав за порушення норм МГП	3		
17	Поняття, елементи і категорії воєнних злочинів	3		
18	Індивідуальна кримінальна відповідальність за воєнні та інші міжнародні злочини	3		
19	Колабораціонізм у медицині: національна судова практика та вимоги міжнародного гуманітарного права	3		
20	Міжнародний кримінальний суд: юрисдикція щодо ситуації в Україні	3		
21	Імплементация міжнародного гуманітарного права	3		
22	Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця	4		
	Всього годин	70		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Система оцінювання та вимоги (види контролю, методи контролю, форми контролю, критерії оцінки рівня знань, умови допуску до підсумкового контролю)

При вивченні освітнього компоненту застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу освітнього компоненту, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди здобувачів із задалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (*за вибором*): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль проводиться після завершення вивчення освітнього компоненту.

Формою контролю є «залік». Бали для освітніх компонентів розраховуються як середнє арифметичне балів поточного контролю за всі теми впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль

у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)», що додається автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. Загальна навчальна діяльність визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано» або «не зараховано».

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів...» (таблиця 2). Наказ ХНМУ від 21.08.2021 р. №181.

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Після завершення вивчення освітнього компоненту завуч або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку у індивідуальний навчальний план та заповнює відомості успішності з освітнього компоненту.

3.2. Питання до заліку:

1. Зародження законів і звичаїв війни та основні етапи їх розвитку.
2. Розвиток права збройних конфліктів у другій половині XIX століття (Паризька конвенція 1856 р., Кодекс Лібера 1863 р., Кримська війна.
3. Битва під Сольферіано 1859 р. і внесок Анрі Дюнану в заснування МКЧХ і розвиток міжнародного гуманітарного права.
4. Міжнародне гуманітарне право XX століття і сучасності.
5. Поняття міжнародного гуманітарного права, предмет регулювання.
6. «Право Женеви».
7. «Право Гааги».
8. Зближення «Права Женеви» і «Права Гааги» і формування «змішаного права».
9. Поняття, сутність міжнародного гуманітарного права.
10. Поняття норм міжнародного гуманітарного права.
11. Принципи міжнародного гуманітарного права.
12. Принципи Міжнародного Комітету Червоного Хреста.
13. Відмінність принципів міжнародного гуманітарного права від принципів Міжнародного Комітету Червоного Хреста.
14. Джерела міжнародного гуманітарного права.
15. Міжнародні договори і звичаї як основні джерела міжнародного гуманітарного права.
16. Особливості міжнародних договорів у галузі міжнародного гуманітарного права.
17. Звичай як джерело міжнародного гуманітарного права і тенденція «звичай-договір-звичай».
18. Судові рішення, доктрини, рішення міжнародних організацій як джерела міжнародного гуманітарного права.
19. Міжнародне гуманітарне право в системі міжнародного публічного права.
20. Поняття і види міжнародних збройних конфліктів.
21. Поняття збройного конфлікту.
22. Поняття неміжнародного збройного конфлікту.
23. Співвідношення термінів «збройний конфлікт» і «війна».
24. Застосування норм міжнародного гуманітарного права стосовно осіб (*ratione personae*).
25. Ситуаційна сфера застосування міжнародного гуманітарного права (*ratione situationis*).
26. Застосування норм міжнародного гуманітарного права в часі (*ratione temporis*).
27. Правові наслідки початку війни і початку воєнних дій.

28. Правові наслідки закінчення воєнних дій.
29. Загальні правила початку і припинення застосування міжнародного гуманітарного права в ситуаціях збройних конфліктів.
30. Просторова сфера застосування норм міжнародного гуманітарного права (*ratione loci*).
31. Театр воєнних дій. Території, які не можуть бути театром воєнних дій.
32. Застосування норм міжнародного гуманітарного права в морській і повітряній війні.
33. Правовий статус поранених, хворих та осіб, що потерпіли корабельну аварію відповідно норм міжнародного гуманітарного права (гуманне поводження, повага, захист, догляд).
34. Медичний, санітарний і духовний персонал: поняття і правовий статус.
35. Правовий режим медичних формувань і закладів, санітарного транспорту.
36. Військовополонені: поняття і правовий статус. Режим воєнного полону. Цивільне населення: поняття і правовий статус.
37. Правовий режим цивільних об'єктів.
38. Правовий режим окупованої території.
39. Заборона ворожого впливу на природне середовище в міжнародному гуманітарному праві.
40. Поняття засобів і методів ведення війни і основні принципи міжнародного гуманітарного права про їх обмеження та заборону.
41. Джерела міжнародного гуманітарного права щодо заборони методів і засобів ведення війни.
42. Міжнародне гуманітарне право про обмеження і заборону конкретних видів зброї.
43. Обмеження і заборона застосування конкретних видів звичайної зброї.
44. Норми міжнародного гуманітарного права про заборону окремих методів ведення війни стосовно цивільних осіб (голод, терор, взяття заручників, мародерство, пограбування, депортація).
45. Неміжнародних збройних конфліктів. Норми і принципи, що застосовуються до неміжнародних збройних конфліктів.
46. Правовий захист жертв збройних конфліктів відповідно ст. 3, загальній для всіх Женевських конвенцій 1949 р. і Додаткового Протоколу II від 1977 р., а також звичайному міжнародному гуманітарному праву.
47. Норми міжнародного гуманітарного права (договірні і звичаєві) про обмеження, що стосуються засобів і методів ведення воєнних дій у випадках збройних конфліктів неміжнародного характеру.
48. Заборона голоду, терору та інших методів ведення війни.
49. Заборона хімічної і бактеріологічної (біологічної) зброї.
50. Застосування ядерної зброї і принципи міжнародного гуманітарного права.

51. Заборона або обмеження застосування окремих видів зброї.
52. Обмеження сфери застосування норм міжнародного гуманітарного права.
53. Джерела права, що стосуються неміжнародних збройних конфліктів.
54. Норми права, що діють в ситуації внутрішніх безпорядків і внутрішньої напруги.
55. Мінімальні гуманітарні норми, що застосовуються в ситуації внутрішніх безпорядків і внутрішньої напруги.
56. Співвідношення міжнародного гуманітарного права з іншими галузями міжнародного права прав людини.
57. Захист прав людини в ситуації міжнародного збройного конфлікту.
58. Екстериторіальна юрисдикція держав щодо зобов'язань у галузі захисту прав людини.
59. Захист прав людини в ситуації неміжнародного збройного конфлікту.
60. Захист прав людини під час надзвичайного і воєнного стану.
61. Захист прав людини в ситуації «глобальної війни з тероризмом».
62. «Інтеграційна», «розмежувальна» і «взаємодоповнююча» концепції співвідношення МГП і міжнародного права прав людини.
63. Визначення району бойових дій на морі. Райони, де заборонено ведення бойових дій.
64. Статус нейтральних торговельних суден і цивільних літальних апаратів.
65. Засоби і методи ведення війни на морі.
66. Право перехвату, огляду, обшуку, зміни курсу і захоплення торгових суден, цивільних літальних апаратів і вантажів противника, а також нейтральних торгових суден.
67. Загальні принципи, що застосовуються до права повітряної війни.
68. Особливі норми ведення війни проти об'єктів у повітрі.
69. Статус осіб, які знаходяться під покровительством.
70. Поняття види і форми імплементації міжнародного гуманітарного права.
71. Дотримання норм міжнародного гуманітарного права.
72. Засоби, що застосовуються в мирний час і в ситуації війни.
73. Імплементація норм міжнародного гуманітарного права в правовій системі України.
74. Міжнародні, правові і інституційні механізми контролю за дотриманням норм міжнародного гуманітарного права.
75. Процедура двостороннього розслідування.
76. Діяльність міжнародної комісії по встановленню фактів.
77. Контроль Держав-Покровительок, МКЧХ, ООН, міжнародних неурядових організацій за дотриманням норм міжнародного гуманітарного права.

78. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
79. Проект Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства.
80. Відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
81. Відповідальність індивідів за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
82. Відповідальність міжнародних організацій за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
83. Підстави, види і форми відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
84. Компетенція Міжнародного кримінального права щодо притягнення до відповідальності за воєнні злочини.
85. Компетенція міжнародних органів кримінальної юрисдикції щодо притягнення до відповідальності за воєнні злочини.
86. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця: виникнення, основоположні принципи, Статут, Конференція і роль в розвитку МГП.
87. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ): історія створення, Статут, структура і функції.
88. Міжнародна Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця: Статут, структура і функції.
89. Національні товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця: порядок створення, типовий статут, функції.
90. Емблема Червоного Хреста і Червоного Півмісяця: історія створення, функції. Типовий закон про використання і захист емблем.

3.4. Індивідуальні завдання:

не передбачені

3.5. Правила оскарження оцінки

Подання заяви про апеляцію здійснюється здобувачем освіти особисто у письмовій формі не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів складання підсумкового контролю.

Здобувач освіти подає заяву до деканату. Декан реєструє заяву у навчально-методичному відділі та надає на підпис ректору. Готує проект наказу про склад апеляційної комісії, повідомляє здобувачу освіти дату та місце засідання апеляційної комісії

Якщо здобувач освіти бажає додати до заяви додаткові документи, то він повинен це зробити під час подання заяви (письмові роботи додатково не надаються). Заяву розглядають не пізніше двох наступних робочих днів після її подання в присутності студента. У випадку відсутності студента секретарем комісії у протоколі засідання має зробити відповідний запис.

Результати апеляції оголошуються здобувачу освіти відразу після закінчення розгляду його заяви. Здобувач освіти особисто робить запис у

протоколі засідання апеляційної комісії про отримання результатів розгляду його справи.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів/ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/ка надасть на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття здобувачам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття. Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
  - толерантність до інших та їхнього досвіду,
  - сприйнятливність та неупередженість,
  - здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/ки,
  - ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
  - я-висловлювання,
- коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів/ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка.

Очікується, що здобувачі відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
  - пити безалкогольні напої;
  - фотографувати слайди презентацій;
  - брати активну участь у ході заняття.
- заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Використання електронних гаджетів.

Використання електронних гаджетів є основним і потужним інформаційним джерелом до вивчення курсу, адаптивним до сучасних вимог і сприяє входженню в сучасний європейський освітній простір. Гаджети забезпечують постійний зворотній зв'язок: «викладач - здобувач освіти», «здобувач освіти - здобувач освіти», «здобувач освіти - група здобувачів».

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності.

Кафедра судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова.

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. друге видання / О. Войтенко, М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель ; за заг. ред. радника президента товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого. – Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. – 268с.
2. Гнатовський М. М. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с. – С. 13-14.
3. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право: навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с.
4. Кориневич А.О. Застосування міжнародного гуманітарного права до збройного конфлікту на території України: навч. посіб. /А.О. Кориневич;

Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Одеса: Фенікс, 2015. – 78 с.

5. Лисик В.М. Правовий статус Міжнародного комітету Червоного Хреста і міжнародному праві: Монографія / Лисик В.М.. – Одеса: Фенікс, 2012. – 208 с.

6. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право. Загальний курс. МКЧХ, 2021. 398 с.

7. Міжнародне право : словник-довідник / [С.М. Перепьолкін, Т.Л. Сироїд, Л.А. Філяніна]; за заг. ред. Т.Л. Сироїд. – Х.: Юрайт, 2014. – 408 с.

8. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. МКЧХ, 2021. 398 с.

9. Репецький В.М., Лисик В.М. Міжнародне гуманітарне право: Підручник / Репецький В.М., Лисик В.М. – К.: Знання, 2007. – 467 с.

10. Сироїд Т.Л. Міжнародне право: навчальний посібник. – Харків: ХНУВС, 2009.

Допоміжна література:

1. The Oxford Guide to International Humanitarian Law Edited by Ben Saul, Daro Akande. Oxford: Oxford University Press, 2020.

2. Абдулшукур А. Кодифікація норм щодо захисту навколишнього середовища у міжнародному гуманітарному праві / Араш Абдулшукур // Правове життя сучасної України : у 2 т. : матер. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.) / відп. ред. Г. О. Ульянова. – Одеса : ВД «Гельветика», 2019. — Т. 1. — С. 431–435.

3. Аріапур Л. А. Деякі питання дотримання норм міжнародного гуманітарного права під час збройних конфліктів / Л. А. Аріапур // Права людини в період збройних конфліктів : Зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції присвяч. 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса, 18 листопада 2022 р.) / Нац. ун-т «Одеська юридична академія» ; каф. міжнародного та європейського права НУ «ОЮА» : у 2 т. – Одеса, 2022. - С. 626-629.

4. Белогубова О. О. Гуманітарна дипломатія: стара форма і новий зміст / О. О. Белогубова // Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – С. 322-324.

5. Градецький А. В. Суб'єкти протидії воєнним злочинам та попередження збройних конфліктів / А. В. Градецький // Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – С. 337-341.

6. Грушко М. В. Звичаєве міжнародне гуманітарне право щодо захисту військовополонених / М. В. Грушко // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 р., м. Одеса) : у 2 т. Т. 1 / відп. ред. М. В. Афанасьєва. - Одеса : Юридична література, 2016. - С. 324-327.

7. Грушко М. В. Принцип *lex specialis*: взаємозв'язок міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права / М. В. Грушко // Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. – Одеса : Гельветика, 2020. – Т. 3. – С. 31-34.

8. Грушко М. В. Розвиток міжнародно-правових поглядів щодо захисту військовополонених / М. В. Грушко // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.) / відп. за вип. В. М. Др'омін ; НУ "ОЮА". Півд. регіон. центр НАПрН України. - Одеса : Фенікс, 2013. - Т. 1. - С. 367-369.

9. Діти і збройні конфлікти. Доповідь Генерального секретаря від 9 лютого 2005 р., UN Doc. A/59/695 – S/2005/72, с. 16.

10. Захист прав людини в сучасному міжнародному та європейському праві : навч.-метод. посібник / Х. Бехруз, А. Гриб [та ін.] ; за ред. Х. Бехруз; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023.– 62 с.

11. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права / передм. Т.Р. Короткий, Є.В. Лук'янченко ; вступ. стаття М.М. Гнатовський. – Одеса : Фенікс, 2017. – 40 с.

12. Капустін А. В. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права у військовому законодавстві України / А. В. Капустін // Конгрес міжнародного та європейського права : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 19 квіт. 2019 р.) [Електронний ресурс] / МОН України, Нац ун-т «Одес. юрид. акад.» – Одеса : Фенікс, 2019. – С. 121-126. – Режим доступу:

13. Князюк К. І. Актуальність зміцнення поваги до норм міжнародного гуманітарного права / К. І. Князюк // Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин : збірник матеріалів Всеукр. наук. студент. інтернет-конференції (м. Одеса, 19 листоп. 2021 р.) / за ред. М. Р. Аракеяна ; уклад.: О. В. Бігняк, Б. В. Бабін, О. О. Сурілова та ін. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – С. 147-149.

14. Коваль В. М. Потреба в імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права щодо воєнних злочинів та злочинів проти людяності в українське законодавство / В. М. Коваль // 75-а річниця ООН – сучасний стан та розвиток міжнародного права : збірник матеріалів Всеукр. наук. студент. конф. (м. Одеса, 30 листопада 2020 р.) / МОН України, НУ "ОЮА" ; відп. вед. М. Р. Аракелян. - Одеса : Гельветика, 2020. – С. 214-217.

15. Лазарева Н. М. Порушення норм міжнародного гуманітарного права під час військової агресії РФ / Н. М. Лазарева // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної

військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Т. 1. – С. 465-468.

16. Лісютіна Є. Г. Вплив пандемії COVID-19 на міжнародне гуманітарне право / Є. Г. Лісютіна // Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин : збірник матеріалів Всеукр. наук. студент. інтернет-конференції (м. Одеса, 19 листоп. 2021 р.) / за ред. М. Р. Аракеяна ; уклад.: О. В. Бігняк, Б. В. Бабін, О. О. Сурілова та ін. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – С. 153-155.

17. Львова О. Л. Військові злочини Росії проти України як прояв геноциду українського народу / О. Л. Львова // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Т. 1 – С. 97-100.

18. Малюта В. В. Правовий статус полонених громадян України, примусово мобілізованих на тимчасово окупованих територіях / В. В. Малюта // Права людини в період збройних конфліктів : Зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції присвяч. 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса, 18 листопада 2022 р.) / Нац. ун-т «Одеська юридична академія» ; каф. міжнародного та європейського права НУ «ОЮА» : у 2 т. – Одеса, 2022. - С. 259-263.

19. Мануїлова К. В. Міжнародний захист прав людини та його взаємодія з міжнародним гуманітарним правом під час збройних конфліктів / К. В. Мануїлова // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Т. 1. – С. 442-444.

20. Мануїлова К. В. Міжнародно-правові аспекти прав людини в умовах збройних конфліктів / К. В. Мануїлова // Права людини в період збройних конфліктів : Зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції присвяч. 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса, 18 листопада 2022 р.) / Нац. ун-т «Одеська юридична академія» ; каф. міжнародного та європейського права НУ «ОЮА» : у 2 т. – Одеса, 2022. - С. 615-618.

21. Мануїлова К. В. Особливості захисту прав людини в умовах збройних конфліктів та глобальних викликів сучасності / К. В. Мануїлова //

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – С. 359-361.

22. Медведчук Т. Ю. Міжнародне гуманітарне право в контексті міжнародного права прав людини / Т. Ю. Медведчук // Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин : збірник матеріалів Всеукр. наук. студент. інтернет-конференції (м. Одеса, 19 листоп. 2021 р.) / за ред. М. Р. Аракеяна ; уклад.: О. В. Бігняк, Б. В. Бабін, О. О. Сурілова та ін. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – С. 159-162.

23. Міжнародне правосуддя : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / О. К. Каненберг-Сандул, В. В. Форманюк, Н. В. Хендель ; за ред. проф. Х. Н. Бехруза ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 106 с.

24. Сенаторова О. В. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. / О. В. Сенаторова. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 208 с.

25. Сурілова О. О. Обмеження методів та засобів ведення бойових дій в системі законів та звичаїв війни / Сурілова О. О. // Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – С. 312-315.

26. Харитонов Р. Ф. Порухення прав цивільного населення під час війни: проблематика та сучасний стан / Р. Ф. Харитонов, М. Я. Мазур // Права людини в період збройних конфліктів : Зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції присвяч. 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса, 18 листопада 2022 р.) / Нац. ун-т «Одеська юридична академія» ; каф. міжнародного та європейського права НУ «ОЮА» : у 2 т. – Одеса, 2022. - С. 637-642.

27. Холод О. В. Етика та правові аспекти ведення вогню / О. В. Холод // Наука, технології, інновації: світові тенденції та регіональний аспект : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29–30 вересня 2023 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – 2-е вид., випр. і доп. – Запоріжжя : АА Тандем, 2023. - С. 70-72.

28. Явченко Д. В. Проблеми міжнародного гуманітарного права в контексті прав людини / Д. В. Явченко // Права людини – пріоритет сучасної держави : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 10 грудня 2021 року) / відп. ред. С. В. Ківалов. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – С. 47-50

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний сайт Amnesty International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amnesty.ch>.
2. Офіційний сайт Human Rights Watch [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hrw.org>.
3. Офіційний сайт Medecins sans Frontieres [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.paris.msf.org>.
4. Офіційний сайт досліджень з МГП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ihl.ihlresearch.org>
5. Офіційний сайт Комісії міжнародного права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/law/ilc>.
6. Офіційний сайт Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.redcross.int>.
7. Офіційний сайт Міжнародного суду ООН: <http://www.icj-cij.org>.
8. Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icc.int>
9. Офіційний сайт Міжнародної гуманітарної комісії зі встановлення фактів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ihffc.org>.
10. Офіційний сайт Міжнародної Федерації співтовариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrc.org>.
11. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icrc.org>
12. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org>.
13. Офіційний сайт Управління Верховного комісара з прав людини ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unhchr.ch>.

Міжнародно-правові акти:

1. Європейська конвенція про незастосування строків давності до злочинів проти людяності та воєнних злочинів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_125#Text.
2. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text.
3. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 8 червня 1977 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
4. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II) від 8 червня 1977 року [Електронний ресурс]. Режим доступу:
5. Другий Протокол до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-99#Text.

6. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text.

7. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266#Text.

8. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182#Text.

9. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text.

10. Конвенція про захист цивільного населення під час війни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.

11. Конвенція про покращення участі поранених і хворих у діючих арміях від 12 серпня 1949 р. (Женевська конвенція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text.

12. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі (Женевська конвенція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text.

13. Питання визначення повноважень деяких органів у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2023-%D0%BF#Text>

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту та імплементації норм міжнародного гуманітарного права у сфері цивільного захисту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2394-20#Text>

15. Про затвердження порядків з питань проведення моніторингу стану дотримання норм міжнародного гуманітарного права у зв'язку із збройною агресією проти України та функціонування, ведення та доступу до відомостей електронної інформаційної системи порушень норм міжнародного гуманітарного права внаслідок збройної агресії проти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2024-%D0%BF#Text>

16. Про затвердження Порядку маркування в особливий період будівель та споруд, транспортних засобів, які підпадають під дію норм міжнародного гуманітарного права, відповідними розпізнавальними знаками (емблемами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1199-2022-%D0%BF#Text>

17. Про Звернення Верховної Ради України до Організації

Об'єднаних Націй, інституцій Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Міжнародного комітету Червоного Хреста, парламентів та урядів іноземних держав щодо порушення Російською Федерацією та підконтрольними їй де-факто окупаційними органами норм міжнародного гуманітарного права стосовно військовополонених захисників та захисниць України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2546-20#Text>

18. Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, держав - членів Європейського Союзу, Європейської Ради, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, парламентів та урядів держав - членів НАТО, Міжнародного комітету Червоного Хреста, Незалежної міжнародної медичної гуманітарної організації "Лікарі без кордонів" щодо засудження факту масової страти українських військовополонених державою-агресором в Оленівці 29 липня 2022 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2547-20#Text>

19. Про зміни у складі Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2593-20#Text>

20. Угода про першочергові заходи стосовно захисту жертв збройних конфліктів [Електронний ресурс]. – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_037#Text

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE – <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5689>

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_pogl-vyv_dysc.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv22.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_grup_ad.pdf